

Landbruget i Landskabet er støttet af Landdistriktsmidler og Region Nordjylland.

Sti: Forside/Foreningen/Nyheder

Jordfordeling i landområder kan gavne alle

19.05.15 00:00

Jordfordeling kan have store fordele: Landmænd får deres arealer samlet, kommunen får mindre tung trafik på vejene, og der bliver plads til mere natur og rekreative arealer. Norddjurs Kommune har fået udarbejdet en helhedsløsning i Rougsø-området, som måske kan inspirere andre.

Esben Munk Sørensen, professor, Institut for Planlægning, Aalborg Universitet, Trine Eide, planchef, SEGES, og Kirsten Bjerg, udviklingskonsulent, Norddjurs Kommune.

For det utrænede øje kan det være svært at se forskel på et dansk landbrugslandskab, som det så ud i 1970, og som det ser ud i dag. I begge billeder ser man en mosaik af marker og et antal gårde med stuehuse og driftsbygninger drysset ud mellem markerne.

Men ser man nærmere efter, vil man opdage, at nogle af gårdanlæggene har været gennem en rivende udvikling med store nye staldbygninger, høje siloanlæg og gyllebeholdere.

Bygningsværkerne afslører den enorme strukturudvikling, landbruget har været igennem de seneste årtier. Omkring 200.000 danske landbrug er blevet til under 40.000, hvoraf kun omkring en fjerdedel er heltidsbrug. De sidstnævnte har udviklet sig til landbrugsvirksomheder, og i processen har de opkøbt alle de bedrifter, hvis bygninger nu står som monumenter over den landbrugsstruktur, der var.

Hvad billederne ikke afslører, er, at udviklingen har ophævet den sammenhæng mellem bedrift og jordtilliggende, der var førhen. Det giver store udfordringer i dag.

Sammenhæng forsvundet

Fra de store landbrugsreformer i det 18. og 19. århundrede og frem til midt i det 20. århundrede havde en dansk landbrugsejendom og -bedrift normalt sine dyrkede arealer liggende nogenlunde samlet.

Men under deres vækst har de moderne virksomhedslandbrug købt jord op, hvor det har været muligt. Derfor er det i dag ikke usædvanligt, at en landbrugsvirksomhed har marker 10 - 15 eller måske 20 forskellige steder, ofte med mange km imellem.

En genskabelse af en mere sammenhængende arrondering, hvor den enkelte landbrugsvirksomheds arealer samles i færre og større klumper, vil give store fordele, såvel for den enkelte landmand som for lokalsamfundet og for kommunen.

For landbrugsvirksomheden vil en bedre arrondering give mindre kørsel med gylle, gødning, mejetæsker osv., og for lokalsamfundet og kommunen vil det være en lettelse at slippe af med en del af den tunge trafik.

En samling af arealerne og forbedret markstruktur kan også åbne for, at der bliver arealer til overs, som kan overgå til andre formål end landbrug. For eksempel rekreative formål, byudvikling eller etablering af sammenhængende naturarealer. Heri ligger også potentialet for at kombinere flere indsatser og dermed opnå en balanceret

arealanvendelse.

Kort sagt drejer det sig om at finde helhedsløsninger, hvor alle interesser tilgodeses på én gang.

Jordfordeling i alle størrelser

Nøglen til disse løsninger kan være jordfordeling. En jordfordeling kan have mange forskellige størrelser gående fra det helt simple, hvor to landbrugsbedrifter bytter nogle arealer, til det meget komplicerede, der omfatter et tocifret antal lodsejere.

Fælles for dem alle er, at jordfordeling bygger på frivillighed, og at de arealer, der bliver fordelt, ikke skifter ejer gennem en skødeaftale for hvert areal, men gennem en såkaldt jordfordelingsoverenskomst. Det vil sige en aftale mellem alle deltagere om, hvad hver enkelt skal afgive og modtage af arealer. Der kan også indgå kontante erstatninger i aftalen.

Når hele puslespillet er lagt, afsiges en kendelse af den jordfordelingskommission, der er nedsat i henhold til jordfordelingsloven, og på en aftalt skæringsdato skifter ejendomsretten hænder. En meget enkel og u-bureaukratisk fremgangsmåde.

Kommunerne har via deres øvrige planlægning overblikket, men også en række opgaver i det åbne land. Derfor kan der være perspektiver i, at kommunen tager initiativ til og overordnet faciliterer en jordfordelingsproces.

I projekt Landbruget i Landskabet (et samarbejde mellem Hjørring og Norddjurs kommuner, SEGES (tidligere Videncentret for Landbrug), LandboNord, Djursland Landboforening, Aalborg og Aarhus universiteter) har der i Rougsø-området i Norddjurs Kommune vist sig at være potentiale for en jordfordeling.

En jordfordeling her kan give kommunen og andre interessenter mulighed for at erhverve arealer til natur med høj biodiversitet, til klimatilpasning og til rekreative formål, samtidig med at de lokale landbrug får driftsmæssige fordele. Desuden vil alle parter vinde ved, at tunge landbrugsmaskiner ikke skal køre så meget som i dag på de kommunale veje.

Kort sagt er det muligt at lave en helhedsløsning. Viser det sig at være en succes, kan man gå videre med at gøre det samme i et andet område, så et tredje og så videre. Andre kommuner er på spring med tilsvarende projekter.

Situationen efter en jordfordeling vil selvfølgelig ikke være statisk. Landmænd vil fortsat købe og sælge jord, nye behov opstår, og gamle forsvinder. Der kan derfor være ræson i, at man for eksempel efter ti år gentager processen. Måske i mindre skala end i første omgang.

Forudsætningerne

Inden en jordfordelingsproces sættes i gang, skal en række forudsætninger være opfyldt.

For det første skal formålet med processen og dens rammer være afklaret.

En anden forudsætning er, at der før selve jordfordelingen kører en grundig undersøgelses- og afklaringsproces. Her skal afdækkes, hvilke problematikker og interesser, der er i området, og hvordan alle ejer-, trafik- og adgangsforhold osv. er.

For det tredje skal der være en juridisk enhed med midler og kompetence til at erhverve erstatningsjord til de lodsejere, der skal afgive arealer. Til det formål kan kommunen oprette et jordkøbsnævn, men det kan også gøres af en privat fond eller forening, der har til formål at støtte almennyttige naturformål.

Sidst - men absolut ikke mindst - skal der findes en kompetent jordfordelingsplanlægger til at lede processen. Der skal holdes møder med alle involverede lodsejere individuelt og kollektivt, og der skal opnås forståelse for de impliceredes fremtidsønsker, som skal indgå i arbejdet med den samlede plan.

Kommunen har det overordnede ansvar for mål og rammer, men det er jordfordelingsplanlæggeren, der sammen med de berørte og et lodsejerudvalg finder den konkrete løsning.

Tilbage

[Hent RSS Feed](#)

 [Seneste nyheder](#)

KTC - Kommunalteknisk Chefforening | Sekretariatet | Papirfabrikken 36A | 8600 Silkeborg | Tlf.: 7228 2804 | [Kontakt](#)